

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Zygmunt
Nazwisko: Lewicki
Miejsce urodzenia: Toruń
Data urodzenia: 09-04-1919
Imię ojca: Bernard
Imię matki: Rozalia
Znany/a też jako: Leon Lipka

Zygmunt Ławicki

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta śledztwa w sprawie szpiegostwa na rzecz Emigracyjnej Rady Politycznej w Berlinie, prowadzonego przez Wydz. Śledczy WUBP w Bydgoszczy od 05.08.1952 do 17.02.1953. Sprawa przeciwko Zygmuntowi Lewickiemu została wszczęta na podstawie rozpracowania agenturalnego krypt. „Pająk”. Ww. został zatrzymany 05.08.1952, tymczasowo aresztowany na mocy postanowienia Wojskowego Prokuratora Rejonowego w Bydgoszczy z 06.08.1952 (Pr.II. 89/52). Osadzony w Więzieniu w Bydgoszczy. Ww. w czasie kampanii wrześniowej w 1939 jako ochotnik WP brał udział w obronie Warszawy. W czasie okupacji nie działał w konspiracji. Po wojnie wielokrotnie zmieniał miejsce zamieszkania i używał nazwisk: Zygmunt Lewandowski, Zygmunt Ławicki i Leon Lipka. Siatka szpiegowska, do której miał należeć Zygmunt Lewicki, działająca na terenach województwa bydgoskiego, szczecińskiego i zielonogórskiego została zlikwidowana w sierpniu 1952. W dn. 17.02.1953 oficer śledczy WUBP w Bydgoszczy postanowił o pociągnięciu Zygmunta Lewickiego do odpowiedzialności karnej oraz o zamknięciu śledztwa.	IPN By 070/3424 t. 1, 3, 4, 6, 7, 10 (3509/III).	

Akta Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy (Pr. II 31/53) przeciwko oskarżonemu o zorganizowanie na terenie północno-zachodniej Polski rozbudowanej siatki szpiegowskiej, gromadzenie wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i wojskową, fałszowanie dokumentów oraz o nielegalne posiadanie broni palnej. Aktem (Pr. II. 89/52) sporządzonym 17.02.1953 przez oficera śledczego WUBP w Bydgoszczy Zygmunt Lewicki został oskarżony m.in. o to, że: 1) „W okresie od marca 1952 do chwili zatrzymania tj. 05.08.1952 na terenie województwa bydgoskiego i gdańskiego, działając na szkodę Państwa Polskiego jako rezydent sieci szpiegowskiej amerykańskiego ośrodka szpiegowskiego w Berlinie, osobiście i przy pomocy podległej mu siatki szpiegowskiej gromadził dokumenty i wiadomości stanowiące tajemnicę Państwową i wojskową, a w szczególności dane o dyslokacji, stanie uzbrojenia i liczebności jednostek wojskowych, położenia i przydatności lotnisk i innych obiektów wojskowych, o rozmieszczeniu ważniejszych obiektów przemysłowych itp. (...), które w formie szkiców sytuacyjnych i raportów przekazywał kierownikowi sieci szpiegowskiej (...), celem przekazania ich amerykańskiemu ośrodkowi szpiegowskiemu w Berlinie Zachodnim”; 2) Za swoją działalność pobierał wynagrodzenie; 3) Od kwietnia 1949 używał podrobionych dokumentów na nazwiska Zygmunt Ławicki i Leon Lipka.

IPN By 518/2050.

Akta sądowe prowadzone od 17.02.1953 do 27.05.1958 przeciwko osobom oskarżonym o działalność w siatce szpiegowskiej. Skazany 26.03.1953 przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy (Sr. 55/53) na karę śmierci z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze oraz przepadek całego mienia. Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy (Sr. 55/53/B) postanowił 08.05.1956 o zastosowaniu amnestii wobec Zygmunta Lewickiego - kara śmierci została zamieniona na karę łączną 12 lat więzienia, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 2 lata i 6 miesięcy. Najwyższy Sąd Wojskowy postanowieniem z 07.11.1956 złagodził karę do 8 lat więzienia z utratą praw na 2 lata i 6 miesięcy. Postanowieniem Sądu POW w Bydgoszczy z 31.08.1956 na poczet kary został zaliczony okres tymczasowego aresztowania od 05.08.1952. Postanowieniem Sądu POW w Bydgoszczy (Sr. 55/53/B) z 26.11.1956 została udzielona roczna przerwa w odbywaniu kary więzienia. 27.11.1956 wydano zarządzenie zwolnienia z Więzienia we Wronkach. Postanowieniem Sądu POW w Bydgoszczy z 21.03.1957 prośba Lewickiego o ulaskawienie została pozostawiona bez dalszego biegu, podobnie postanowiono 06.11.1957 i 07.03.1958. Postanowieniem Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu (Cs-211/58) z 27.05.1958 Zygmunt Lewicki został warunkowo zwolniony z odbycia reszty kary pozbawienia wolności z wyznaczonym okresem próby do 05.08.1961. 28.05.1958 zarządzono zwolnienie go z więzienia w Strzelcach Opolskich. Więzienie opuścił 31.05.1958.

IPN By 190/27-29.

Akta Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy (Żo.Un. 47/93) dotyczące postępowania prowadzonego od 06.05.1993 do 25.06.1993 w sprawie o odszkodowanie z tytułu niesłusznego oskarżenia Zygmunta Lewickiego, skazanego w 1953 roku przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy na karę śmierci za to, że od maja 1952 do 10.08.1952 zorganizował siatkę szpiegowską i gromadził dokumenty stanowiące tajemnicę państwową, a także używał podrobionych dokumentów tożsamości. Zygmunt Lewicki w swoim oświadczeniu napisał, że nigdy nie był żadnym szpiegiem, a całe śledztwo przeciwko niemu „było sfingowane przez Urząd Bezpieczeństwa w Bydgoszczy”. W czasie śledztwa był torturowany, bity, kopany i pozbawiany snu aż do nieprzytomności. „Śledztwo było prowadzone bez przerwy w dzień i nocy; robiono jedynie 2-3 godzinne przerwy, podczas których byłem zamykany do mokrego, pozbawionego okien bunkra o powierzchni ok. 4 metrów kwadratowych. Bunkier ten mieścił się pod schodami, tak ażeby ciągły hałas uniemożliwiał sen. Bito mnie przez cały czas po wargach skuwając mi przedtem ręce. Jak wargi mi spuchły, bito mnie nadal - była to bardzo przemyślana metoda torturowania. Śledztwa prowadzone wyżej opisanymi metodami trwało 7 miesięcy”. Postanowieniem Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z 08.06.1993 zasądzono odszkodowanie na rzecz Zygmunta Lewickiego za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe ze skazania wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 26.03.1953 sygn. akt Sr.55/53.

IPN By 311/335.

Akta Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w sprawie prowadzonej od 12.06.1992 do 16.03.1993 o uznanie nieważności wyroku dotyczącego Zygmunta Lewickiego, skazanego 26.03.1953 przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy na karę śmierci za to, że od maja 1952 do 10.08.1952 zorganizował siatkę szpiegowską i gromadził dokumenty stanowiące tajemnicę państwową, a także używał podrobionych dokumentów tożsamości. Sąd POW w Bydgoszczy postanowieniem z 11.01.1993 (Cs.Un.188/82) nie uwzględnił wniosku. Wnioskodawca złożył zażalenie. Sąd Najwyższy-Izba Wojskowa postanowieniem z 16.03.1993 (WZ 31/93) zmienił zaskarżony wyrok i uniewinnił Zygmunta Lewickiego. Sąd uzasadniał: „To prawda (...), że wnioskodawca podjął się szpiegowskiej działalności, gdyż był poszukiwany przez funkcjonariuszy UB i liczył na »przerzucenie go do Niemiec«. Prawdą jest jednak również to, że działalność wnioskodawcy w ramach »siatki szpiegowskiej« była prowadzona na zlecenie i potrzeby »Rady Politycznej w Londynie« (...), [która] skupiała przeciwie ugrupowania polityczne na emigracji (np. PPS, PSL i inne), które były nie tylko nastawione opozycyjnie do istniejącego w Polsce ustroju i władzy, lecz w celu swego działania upatrywała przejęcie sterów władzy w kraju po wkroczeniu wojsk zachodnich na ziemie polskie (...). Nie można zatem mówić, iż wnioskodawcy chodziło wyłącznie o ucieczkę z kraju, skoro świadomie podjął się działalności »szpiegowskiej« na rzecz emigracyjnego ugrupowania politycznego mającego na celu obalenie istniejącego ustroju (...)”.

IPN By 52/182.

Dziennne meldunki sytuacyjne Szefa WUBP w Bydgoszczy do MBP za 1952 i 1953 rok. Zygmunt Lewicki figuruje w meldunkach jako zatrzymany przez Wydz. III WUBP w Bydgoszczy w związku z podejrzeniem o szpiegostwo. Oskarżony o współpracę z obcym wywiadem, skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy na karę śmierci z pozbawieniem praw obywatelskich i przypadkiem mienia.	IPN By 0109/25 (23/S), IPN By 0109/85 (78/S).
Akta operacyjne PUBP w Grudziądzu z okresu 26.11.1952 - 18.08.1954, dotyczące sprawy dwóch braci podejrzewanych o współpracę na rzecz obcego wywiadu. Zygmunt Lewicki przechodzi w aktach jako agent wywiadu angielskiego, z którym utrzymywali kontakty figuranci sprawy. Zadania ustalenia znajomości odnośnie Lewickiego otrzymali informatorzy pseud. „Średniak” i „Chałupa”. Ww. był rozpracowywany w ramach sprawy krypt. "Kolejarz".	IPN By 084/2524 (31805/II).
Ankiety personalne osób wobec których prowadzono śledztwa w latach 1945-1962 przez. Wydz. Śledczy WUBP/ WUdsBP/ KW MO w Bydgoszczy. W aktach znajduje się m.in. ankieta personalna Zygmunta Lewickiego, który od maja do sierpnia 1952 na terenie województw bydgoskiego i gdańskiego osobiście i przy pomocy zorganizowanej siatki prowadził działalność szpiegowską. 26.03.1953 został skazany na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy.	IPN By 0116/1, IPN By 0112/9.
Sprawa ewidencyjno-obserwacyjna krypt. „Pająk”, nr rejestr. 31 (WUds.BP w Bydgoszczy), nr rejestr.1680 (KW MO w Bydgoszczy) prowadzona od 19.05.1955 do 03.08.1959, dotycząca innej osoby - siostry kuriera Rady Politycznej SN, zbiegłego za granicę. Kurier w latach 1950-1952 organizował siatkę szpiegowską na terenie Polski. Siatka została zlikwidowana przez UB, członkowie skazani. Sprawę krypt. „Pająk” zamknięto z powodu braku kontaktu figurantki z bratem. Zygmunt Lewicki przechodzi w „Raporcie o zezwolenie na zaniechanie sprawy ewidencyjno-obserwacyjnej krypt. »Pająk«, nr rej. 1680/57”, sporządzonym 25.07.1959, jako członek siatki szpiegowskiej, do której należał figurant sprawy. W takim samym charakterze przechodzi w piśmie Zastępcy Komendanta Powiatowego MO w Toruniu do Naczelnika Wydz. II KMMO w Warszawie z 02.11.1957. W materiałach znajduje się też oświadczenie Zygmunta Lewickiego z 04.04.1957 dotyczące figurantów oraz dwie karty informacyjne na zwolnionego z więzienia - zgodnie z pierwszą miał zostać zwolniony z więzienia we Wronkach 28.11.1956, zgodnie z drugą - miał zostać zwolniony z więzienia w Strzelcach Opolskich 04.06.1958. W oświadczeniu opisał m.in. swoje aresztowanie i skazanie (oświadczenie nie ma większego znaczenia dla sprawy, nie ma w nim też informacji, które nie pojawiłyby się już w innych materiałach).	IPN By 044/375 (1910/II).

<p>Sprawa agenturalna na osobę krypt. „Pająk” nr rej. 54/15 (WUBP w Bydgoszczy), 12 (WUds.BP w Bydgoszczy) prowadzona od 11.07.1955 do 24.10.1957, dotycząca innej osoby - kuriera Rady Politycznej SN. W aktach znajduje się dokumentacja spraw wstępno-agencyjnego rozpracowania z 1952 i z 1953 roku dotyczących siatki szpiegowskiej, stworzonej przez figuranta. Siatka została zlikwidowana przez UB w 1952 roku, figurant zbiegł za granicę. Sprawa została zamknięta z powodu braku kontaktu figuranta z krajem. W materiałach (notatka służbowa z 25.07.1952) przechodzi Zygmunt Lewicki (błędnie zapisano nazwisko: Lewkowski), na temat którego informacje przekazał informator pseud. „Pantera”. W raporcie specjalnym z 07.08.1952 informowano, że 05.08.1952 Zygmunt Lewicki został zatrzymany w wyniku działań podjętych przeciwko siatce szpiegowskiej.</p>	<p>IPN By 044/154 (1562/II).</p>
<p>Sprawa ewidencyjno-obserwacyjna nr rej. 1165, prowadzona od 10.12.1955 do 24.11.1956 przez WUds.BP w Gdańsku V Oddział w Toruniu, dotycząca innej osoby, podejrzanej o prowadzenie działalności szpiegowskiej, skazanej na karę więzienia przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy za szpiegostwo. Zygmunt Lewicki przechodzi w doniesieniu źródła pseud. „F” z 11.05.1955 jako współpracownik obcego wywiadu, dłuższy czas ukrywający się w różnych miejscach, przechodzi też w notatce z rozmowy z byłym informatorem pseud. „Arendzen” oraz w jego doniesieniu agenturalnym.</p>	<p>IPN By 044/119 (973/II).</p>
<p>Charakterystyka nr 151 sporządzona 25.06.1987 w Wydz. „C” WUSW w Bydgoszczy dotycząca podziemnej organizacji działającej pod nazwą „Organizacja Starczewskiego”. Działała na terenie województwa bydgoskiego, szczecińskiego, poznańskiego, zielonogórskiego i gdańskiego w okresie od 1951 do sierpnia 1952. Miała być siatką wywiadowczą Rady Politycznej Stronnictwa Narodowego w Berlinie Zachodnim i wywiadu USA. Zygmunt Lewicki został aresztowany 05.08.1952. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy 26.03.1953 został skazany, jako rezydent grupy toruńskiej szpiegowskiej organizacji, na karę śmierci, zmienioną na mocy prawa łaski na 8 lat pozbawienia wolności. W materiałach znajduje się kwestionariusz osobowy „członka nielegalnej organizacji o charakterze szpiegowskim”, sporządzona 25.06.1987, dotycząca Zygmunta Lewickiego vel Ławickiego vel Leona Lipki: „Od marca do 05.08.1952 organizował, a następnie był rezydentem siatki wywiadowczej (...). Obsługiwał i typował osoby do siatki szpiegowskiej. Sam zbierał i przekazywał wiadomości o charakterze obronnym, transportowym, przemysłowym i o lotniskach, również o jednostkach Armii Czerwonej”.</p>	<p>IPN By 09/150 (151/0).</p>
<p>Dokumentacja Wydz. II/ III/ III „A”/ IV, Wydz. Śledczego KWMO w Toruniu dotycząca akcji operacyjno-zabezpieczającej krypt. „Gotowość” z lat 1980-1981, związanej z przygotowaniem do wprowadzenia stanu wojennego na terenie województwa toruńskiego. Zygmunt Lewicki vel Leon Lipka przechodzi w materiałach jako osoba wytypowana do przeprowadzenia rozmowy ostrzegawczej w ramach operacji krypt. „Klon”, a także do internowania.</p>	<p>IPN By 466/1-3 (156/82, 156/83, 156/84).</p>

Materiały operacyjne Wydz. Śledczego KWMO w Toruniu z okresu 12.12.1981 - 23.11.1982, dotyczące osób internowanych w okresie stanu wojennego w ramach akcji krypt. „Jodła” z terenu województwa toruńskiego. W materiałach znajdują się dokumenty dotyczące internowania Zygmunta Lewickiego, m.in. decyzja nr 42/81 o internowaniu wydana 12.12.1981 przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Toruniu i decyzja nr 42/81-115 o uchyleniu internowania wydana 13.03.1982 przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Toruniu.	IPN By 082/1 t. 7 (54/III).
--	-----------------------------

Akta osobowe Zygmunta Lewickiego vel Leona Lipki internowanego 13.12.1981 w Ośrodku Odosobnienia w Potulicach na mocy decyzji nr 42/81 wydanej 12.12.1981 przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Toruniu. Powodem internowania było to, że Zygmunt Lewicki „podrywa autorytet instytucjom i urzędom państwowym”. Przeniesiony 08.01.1982 do Ośrodka Odosobnienia w Darłównu. Zwolniony z internowania na mocy decyzji nr 42/81-115 wydanej 13.03.1982 przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Toruniu.	IPN Sz 264/86.
---	----------------